

- сходи сафлору стійкі проти весняних заморозків (до -5 °С);
- він є добрим попередником для ярих зернових культур;
- може використовуватися як страхова культура у разі пересіву озимих;
- культура не потребує високих фонів мінерального живлення;
- володіє фітомеліоративними властивостями;
- здатен зростати на малопродуктивних засолених ґрунтах;
- сафлор є гарною медоносною культурою, у порівнянні з соняшником період цвітіння розпочинається раніше, а цвітіння триваліше;
- насіння не викльовується дикими птахами та не обсіпається під час збирання;
- при рівні врожайності сафлору 9–15 ц/га рентабельність виробництва становить від 60 до 82 %.

Але основною перевагою слід вважати харчову цінність сафлорової олії, яка має декілька принципово важливих відмінностей від інших рослинних олій. Вона вважається корисною через високу концентрацію поліненасичених жирних кислот та займає особливе місце, оскільки має дуже високий вміст лінолевої кислоти (від 75 % і більше), яка належить до незамінних, тобто не може бути синтезована у людському організмі. Крім цього, сафлорова олія є природною сировиною для виробництва сполученої лінолевої кислоти (*conjugated linoleic fatty acids – CLA*).

Аналіз інформації свідчить про доцільність вирощування сафлору красильного і становить інтерес для подальшого вивчення та можливостей його широкого використання у харчовій, фармацевтичній та біоенергетичній сферах.

УДК 631.82/.85:635.52

Кутovenko В. Б. *, Данілов Д. В.

Національний університет біоресурсів та природокористування України, вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: virakutovenko@mail.ru

ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ САЛАТУ ПОСІВНОГО (*LACTUCA SATIVA L.*) ЗАЛЕЖНО ВІД КОНЦЕНТРАЦІЇ МІКРОДОБРИВА «АВАТАР-1»

Мікродобрива є важливою складовою частиною заходів щодо підвищення врожайності овочевих культур, оскільки для росту і розвитку рослинного організму застосування тільки мінеральних або органічних добрив недостатньо. Як відомо, найкращий спосіб забезпечення рослин мікроелементами є позакореневе підживлення, головним чином у фазах інтенсивного росту і розвитку, коли елементи живлення засвоюються у великих кількостях, а коренева система не завжди здатна засвоїти їх у повному обсязі до потреби. У стресових ситуаціях позакореневе підживлення є практично єдиним способом забезпечення рослин деякими елементами живлення, особливо мікроелементами. Зважаючи на це, досить актуальним і перспективним питанням наукових досліджень є вивчення впливу комплексного мікродобрива «Аватар-1», на господарсько-цінні ознаки салату посівного в умовах Північного Лісостепу України.

Дослідження проводились на колекційній ділянці кафедри овочівництва в НДП «Плодоовочевий сад» НУБіП України у 2016 р з сортом салату 'Конкорд' (голландської селекції) за такою схемою: 1 варіант – вода (контроль); 2 варіант – 0,10 % розчин; 3 варіант – 0,25 % розчин; 4 варіант – 0,50 % розчин.

Дослідження проводили в трьох повторностях за Методикою дослідної справи в овочівництві та баштанництві. Салат посівний вирощували розсадним способом. Розсаду висаджували 14 квітня. Розмір облікової ділянки становив 5 м². Під час вегетації проводили три обробки рослин мікродобривом «Аватар-1».

Під час проведення досліджень проводили фенологічні спостереження та біометричні вимірювання рослин. Салат збирали з кожної ділянки з настанням технічної стиглості. Обліковували урожай, визначали якісні показники врожаю та біохімічний склад продукції. Під час збирання врожаю вимірювали діаметр розетки листків і їхню кількість – методом підрахунку; площу листків визначали розрахунковим методом з використанням коефіцієнту 0,85.

Вплив мікродобрива «Аватар-1» на врожайність салату посівного проводили на основі біометричних вимірів рослин, обліку врожайності та якості отриманої продукції. В результаті біометричних вимірів рослин салату встановлено, що у період збирання врожаю висота листків була найбільшою у варіанті з концентрацією 0,25 % – 17,2 см, що більше контролю на 1,2 см, тоді як у варіантах з концентрацією 0,10 % та 0,50 % – 15,6 та 15,3 см відповідно. Кількість листків найбільше було підраховано у варіанті 3. Діаметр розетки листків на момент збирання врожаю коливався від 25,0 см у варіанті 1, до 26,6 см у варіанті 3. Відповідно площа листової поверхні однієї рослини найбільшою була у варіанті 3 і становила 2754,9 см².

Показники маси розетки листків безпосередньо впливають на величину товарної продукції сортів салату посівного. Потрібно відмітити, що у всіх варіантах середня маса розетки листків мала високі показники. Середнє значення маси розетки листків найбільшим було у варіанті з концентрацією мікродобрива – 0,25 % і становило 290,8 г.

УДК 633.162:631.53.04

Куфель А. В.

Подільський державний аграрно-технічний університет, вул. Шевченка, 13, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл., e-mail: alinakufel20@gmail.com

ЗАЛЕЖНІСТЬ ТРИВАЛОСТІ ФАЗИ КУЩІННЯ РОСЛИН ЯЧМЕНЮ ВІД ВПЛИВУ СТРОКІВ СІВБИ

На основі оцінки строків настання фенофаз розвитку ми маємо можливість проводити біологічний контроль за ростом і розвитком рослин. Фаза кущіння рослин заслуговує особливої уваги та детального розгляду. Відомо, що саме в цей період закладаються пагони кущіння рослин, від кількості яких залежить густина продуктивного стеблостою і створюються біологічні передумови реалізації елементів продуктивності колоса, зокрема